

LATVIJAS REPUBLIKA
SIGULDAS NOVADA BĀRIŅTIESA

Raiņa iela 3, Sigulda, Siguldas novads, LV-2150, tālrunis: 67970846, barintiesa@sigulda.lv

Pārskata ziņojums par Siguldas novada Bāriņtiesas darbu 2016.gadā

Bāriņtiesu likuma 5.panta ceturrtā daļa noteic, ka: „*Bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz attiecīgās pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājaslapā.*”. Pamatojoties uz minēto, Siguldas novada Bāriņtiesa (turpmāk- Bāriņtiesa) sniedz Siguldas novada Domei pārskata ziņojumu par Bāriņtiesas darbu 2016.gadā.

Bāriņtiesa ir Siguldas novada Domes izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kas prioritāri nodrošina bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Bāriņtiesa 2016. gadā strādāja šādā sastāvā- priekšsēdētāja Zane Krauze, priekšsēdētājas vietiece Daina Reizenberga, Bāriņtiesas locekļi- Svetlana Birjukova, Kristīne Līvmane, Indra Podziņa, Krišjānis Zaremba. Bāriņtiesas darba nodrošināšanā piedalās Bāriņtiesas speciāliste Līga Bete un Bāriņtiesas sekretāre Margarita Beitane.

1. Statistikas dati par Bāriņtiesas darbu 2016.gadā.

2016.gadā Bāriņtiesas lietvedībā ir 389 lietas, no tām 2016.gadā ir ierosinātas 45 lietas.

1.1. Bāriņtiesa 2016.gadā ir pieņēmusi 106 lēmumus:

- Vienpersoniskie lēmumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu- 5 lēmumi;
- Aizgādības tiesību pārtraukšana koleģiāli- 1 lēmums;
- Aizgādības tiesību neatjaunošana- 2 lēmumi;
- Par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību pārtraukšanu- 3 lēmumi;
- Aizgādības tiesību atjaunošana- 5 lēmumi;
- Par aizgādības tiesību pārtraukšanas lietas izbeigšanu- 2 lēmumi;

- Personas atbilstība aizbildņa statusam- 2 lēmumi;
- Aizbildņa iecelšana bērnam- 2 lēmumi;
- Aizbildņa atļaušana- 2 lēmumi;
- Sevišķā aizbildņa iecelšana- 1 lēmums;

- Bērna ievietošana audžuģimenē- 3 lēmumi;
- Bērna uzturēšanās izbeigšana audžuģimenē- 1 lēmums;

- Bērna ievietošana institūcijā- 1 lēmums;
- Bērna uzturēšanās izbeigšana institūcijā- 5 lēmumi;
- Atļauja bērnam ciemoties pie radniekiem- 7 lēmumi;
- Atļauja bērnam šķērsot valsts robežu- 6 lēmumi;

- Bērna nodošana citas personas aprūpē- 5 lēmumi;

- Bērna uzvārda maiņa- 1 lēmums;
- Viesģimenes statusa piešķiršana- 1 lēmums;
- Par piemērotību audžuģimenes statusam- 1 lēmums;
- Audžuģimenes statusa piešķiršana- 1 lēmums;

- Atzinumi pēc tiesas pieprasījuma- 5 lēmumi;
- Vecāku domstarpības audzināšanas jautājumos- 3 lēmumi;
- Rīcība ar bērna mantu- 7 lēmumi;
- Atļauja rīkoties ar aizgādībā esošas personas mantu- 1 lēmums;

- Bērna adopcija uz ārvalstīm- 1 lēmums;
- Personu atzīšana par adoptētājiem- 9 lēmumi;
- Bērna nodošana pirmsadopcijas aprūpē- 2 lēmumi;
- Adopcijas atbilstība bērna interesēm- 3 lēmumi;

- Aizgādņa maiņa personai- 5 lēmumi;
- Aizgādņa iecelšana personai- 12 lēmumi;
- Aizgādņa atlaišana- 1 lēmums.

1.2. Bāriņtiesa 2016.gadā nosūtīja 992 vēstules (2015. gadā 849 vēstules);

1.3. Bāriņtiesā 2016.gadā saņemti 1054 dokumenti (2015.gadā 893 dokumenti).

1.4. Bāriņtiesa 2016.gadā ir piedalījies 20 starpinstitucionālās sanāksmēs (ar Siguldas novada Sociālo dienestu, Valsts probācijas dienestu, Izglītības pārvaldi, Valsts policiju).

1.5. Bāriņtiesā ir izsniegtas 7 apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai.

2. Notariālo darbību veikšana Bāriņtiesā.

Siguldas novada iedzīvotāji 2016.gadā ir saņēmuši 131 notariālas darbības.

Saskaņā ar Tieslietu ministrijas sniegto metodisko ieteikumu Bāriņtiesa 2016.gadā izdarīja apliecinājumus un pildīja citus Bāriņtiesu likuma 61.pantā minētos uzdevumus ne tikai Siguldas pagasta iedzīvotājiem, bet arī pilsētas iedzīvotājiem. Līdz ar to ir pieaudzis Bāriņtiesas darba apjoms notariālo darbību veikšanā (2015.gadā bija veiktas 98 notariālās darbības).

Bāriņtiesu likums atļauj Bāriņtiesai veikt notariālās darbības tikai Siguldas pagastu teritorijā- Allažu pagastā, Mores pagastā un Siguldas pagastā. Līdz ar to, lai Siguldas pilsētas iedzīvotājs varētu saņemt Bāriņtiesas pakalpojumu notariālajās darbībās, viņam ir jānododas uz Bāriņtiesas pieņemšanas vietu Siguldas novada pagastos- 1) Allažu pagasta pārvaldē Birzes ielā 4, Allažos, Allažu pagastā, Siguldas novadā, no plkst. 8.00 līdz plkst.10.00; 2) Mores pagasta pārvaldē Siguldas ielā 11, Morē, Mores pagastā, Siguldas novadā, no plkst.11.00 līdz plkst.13.00; 3) Siguldas pagasta pārvaldē Zinātnes ielā 7, Siguldas pagastā, Siguldas novadā, no plkst.14.00 līdz plkst.18.00. Bāriņtiesas notariālās darbības veic Bāriņtiesas locekle Kristīne Līvmane.

2016.gadā Bāriņtiesa lūdza LR Tieslietu ministriju sniegt metodiskos ieteikumus jautājumā par Bāriņtiesas tiesībām sastādīt mantojuma inventāra sarakstu saistībā ar to, ka notāre bija uzdevusi Bāriņtiesai sastādīt mantojuma sarakstu lietā, kur mantojuma atstājējam piederēja nekustamais īpašums ārpus Siguldas novada.

LR Tieslietu ministrija 24.05.2016. atbildē Nr.1-22/2022 norādījusi: “ja bāriņtiesai nav iespējams mantojuma inventāra sarakstu sastādīt tajās Bāriņtiesas darbības teritorijās, kurās nav zvērināta notāre, proti ārpus Siguldas pilsētas, tad arī mantojuma saraksta sastādīšana neietilpst Bāriņtiesas kompetencē. (..)”. Līdz ar to situācijās, kad mantojuma atstājējam piederēja nekustamais īpašums, Bāriņtiesa var sastādīt mantojuma sarakstu, ja šis nekustamais īpašums atrodas Siguldas novada pagastu teritorijās.

Bāriņtiesa par Tieslietu ministrijas sniegto metodisko ieteikumu informēja arī Latvijas Zvērinātu notāru padomi, kura apstiprināja Tieslietu ministrijas skaidrojošo vēstuli, aicinot zvērinātus notārus gadījumos, ja ir zināms, ka mantojuma sastāvā ir pilsētās esoša manta, inventāra saraksta sastādīšanu uzdot zvērinātam tiesu izpildītājam.

3. Bāriņtiesas dalība tiesas procesos.

Bāriņtiesa 2016.gadā ir piedalījusies 54 tiesas sēdēs (iepriekšējā gadā 67 tiesas sēdes).

Pārskata gadā Rīgas rajona tiesā ir iesniegtas vairāk nekā iepriekšējā gadā prasības par pagaidu aizsardzības pret vardarbības noteikšanu (7 lietas) saistībā ar personām, kurām ir nepilngadīgi bērni. Rīgas rajona tiesa aicina uz sēdi Bāriņtiesas pārstāvi un lūdz sniegt Bāriņtiesas rīcībā esošas ziņas par ģimeni. Lai sagatavotos šādai sēdei, Bāriņtiesa pieprasa informāciju par ģimeni no sociālā dienesta, izglītības iestādēm, ģimenes ārsta utt.

Tāpat Rīgas rajona tiesas sēdēs 2016.gadā Bāriņtiesa ir piedalījusies vairāk nekā iepriekšējā gadā- 12 lietās (2015.gadā- 2 lietās), kur tiek pārvērtēta iepriekš rīcībnespējīgas personas rīcībspēja un noteikti ierobežojumi personas mantiskajās saistībās un pārstāvībā iestādēs un organizācijās. Arī šajās lietās tiesa prasa Bāriņtiesas rīcībā esošu informāciju par personu, viņas veselības stāvokli, dzīvesvietas apstākļiem, viņai piederošo mantu, sadarbību ar sociālo dienestu un attiecībām ar radniekiem. Pēc tiesas sprieduma spēkā stāšanās Bāriņtiesai ir pienākums no jauna izvērtēt un iecelt aizgādni personai, kurai tiesa noteikusi rīcībspējas ierobežojumus un nodibinājusi aizgādību.

Tāpat kā iepriekš Bāriņtiesa ir sniegusi tiesai atzinumus lietās par saskarsmes tiesību kārtības noteikšanu, bērna dzīvesvietu, aizgādības tiesību atņemšanu (kopā 5 lietās).

Tāpat Bāriņtiesa ir bijusi kā atbildētājs 3 tiesas procesos, kad Administratīvajā rajona tiesā ir pārsūdzēti Bāriņtiesas lēmumi. Lietā par vecāku domstarpībām par nodokļu atvieglojumu piešķiršanu pieteikums tika noraidīts; lieta par vecāku domstarpībām par bērna izglītības iestādes maiņu tika izbeigta; lietā par personas atbilstību adoptētāju statusam tiesa uzlika par pienākumu Bāriņtiesai pieņemt lēmumu, ar kuru pieteicēji tiek atzīti par adoptētājiem.

4. Aizgādības tiesību pārtraukšana.

Saistībā ar grozījumiem Bāriņtiesu likumā ir daļēji mainījusies kārtība, kādā vecākiem tiek pārtrauktas aizgādības tiesības.

Bāriņtiesu likuma 22.panta pirmā prim daļā noteikts, ka *bāriņtiesa, ierosinot lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, veic riska novērtēšanu (vecāka līdzatkarība, problēmas neatzišana u.tml.), informē vecāku par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus. Ja vecāks šajā termiņā kavējas novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus un bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam un bērna šķiršanu no ģimenes.*

Pamatojoties uz iepriekšminēto, Bāriņtiesa, saņemot informāciju par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem no vecāka puses, veic ģimenes izpēti, pieprasot informāciju no dažādām ar ģimeni saistītām iestādēm un personām. Pēc informācijas saņemšanas Bāriņtiesa veic bērna un vecāku risku novērtēšanu. Pēc tam Bāriņtiesa aicina vecākus uz pārrunām un, ja tas atbilst bērna vislabākajām interesēm, ierosina aizgādības tiesību pārtraukšanas lietu. Pēc aizgādības tiesību lietas ierosināšanas Bāriņtiesa lūdz vecākus sadarbībā ar savas dzīvesvietas sociālo dienestu novērst bērna augšanai un attīstībai nelabvēlīgos apstākļus līdz konkrētam termiņam. Bāriņtiesas vēstule ar ģimenē konstatētajiem riskiem un lūgumu sniegt palīdzību attiecīgajiem vecākiem tiek nosūtīta arī sociālajam dienestam. Pēc vecākam noteiktā termiņa, kurā viņam ir jānovērš bērna attīstībai nelabvēlīgie apstākļi, Bāriņtiesa atkārtoti pieprasa informāciju no iesaistītajām iestādēm, aicina vecākus un sociālo dienestu uz sēdi, lai lemtu, vai ir pamats pārtraukt vecākiem bērna aizgādības tiesības vai ir pamats lietu izbeigt. Īstenojot minēto kārtību, Bāriņtiesai vēl nepārtraucot

bērna aizgādības tiesības, vecākam ir iespēja uzlabot ģimenē bērna augšanai un attīstībai nepieciešamos apstākļus.

Bāriņtiesa reizi mēnesī tiek starpinstitucionālās sanāksmēs ar Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta centra speciālistiem, lai pārrunātu situāciju sociālā dienesta un Bāriņtiesas redzeslokā esošajās ģimenēs un nepieciešamo rīcību bērnu interesēs.

5. Bērnu ārpusģimenes aprūpe.

Bāriņtiesa, šķirot bērnus no bioloģiskiem vecākiem, vispirms noskaidro tuvāko radnieku vēlmi un spēju uzņemties rūpes par bez vecāku gādības palikušajiem bērniem. Ja tas nav iespējams, tad tiek meklēta bērnam piemērota audžuģimene. Ja arī nav iespējams nodrošināt bērna uzturēšanos audžuģimenē, tad tiek lemts par bērna ievietošanu institucionālajā aprūpē. 2016.gadā 5 lietās Bāriņtiesa ir nodrošinājusi bez vecāku gādības palikušam bērnam iespēju dzīvot ģimeniskā vidē - pie aizbildņa (2 gadījumos) vai audžuģimenē (3 gadījumos).

2016.gadā tikai 1 situācijā bērns ir ievietots institucionālajā aprūpē. Konkrētajam bērnam ir būtiski veselības traucējumi. Bāriņtiesa sadarībā ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju meklēja šim bērnam audžuģimeni, taču nesekmīgi.

2016.gadā Siguldas novadā ir piešķirts audžuģimenes statuss 1 jaunai audžuģimenei. Tātad kopā Siguldas novadā pašlaik ir 2 audžuģimenes.

Bāriņtiesa aicina Siguldas novada iedzīvotājus apsvērt iespēju kļūt par audžuģimeni bez vecāku gādības palikušiem bērniem, lai viņiem būtu iespēja augt ģimeniskā vidē, paliekot savā novadā. Audžuģimene var uzņemt audzināšanā uz noteiktu laiku bērnus no ģimenēm, kas nonākušas krīzes situācijā, vai arī bērnus, kuri zaudējuši savus vecākus vai kuru vecāki dažādu iemeslu dēļ nevar par viņiem rūpēties. Audžuģimene dod iespēju šādam bērnam nenokļūt ārpusģimenes aprūpes iestādē, bet gan augt ģimeniskos apstākļos. Audžuģimenei ir tiesības izvēlēties, kāda vecuma bērnus tā būtu gatava uzņemt savās mājās.

6. Adopcija.

2016.gadā Bāriņtiesa ir saņēmusi 9 iesniegumus ar lūgumu atzīt personu vai laulātos par adoptētājiem (2015.gadā tika saņemti 4 iesniegumi). Pārsvarā Siguldas iedzīvotāji vēlas adoptēt bērnu līdz 5 gadiem bez veselības problēmām. Tā kā Bāriņtiesas lēmums par adoptētāju statusa piešķiršanu ir spēkā vienu gadu, tad nereti gada laikā Labklājības ministrija rindas kārtībā vēl nevar piedāvāt pārim vai personai atbilstošu bērnu. Tādā situācijā Bāriņtiesai pēc gada atkārtoti ir jāizvērtē personu atbilstība adoptētāju statusam.

Bāriņtiesa 3 lietās ir pieņēmusi lēmumu par to, ka bērna interesēs ir tikt adoptētam adoptētāju ģimenē, vienā no šiem gadījumiem bērns ar nedziedināmu slimību tika nodots ārvalstu adopcijā. Tiesa visos gadījumos ir apstiprinājusi Bāriņtiesas lēmumu.

7. Mantas lietu pārraudzība.

Nepilngadīgiem bērniem un aizgādībā esošām personām var piederēt manta- naudas līdzekļi, nekustamais īpašums, transportlīdzekļi un cita manta. Bāriņtiesa veic minēto personu mantisko tiesību ievērošanu, katru gadu pieprasot no bērna vecāka, aizbildņa vai aizgādņa norēķinu par bērna un aizgādībā esošās personas mantas pārvaldību. Bāriņtiesa pārbauda iesniegtos norēķinus, veic bērnam vai aizgādībā esošai personai piederošā nekustamā īpašuma apskati.

2016.gadā Bāriņtiesas pārraudzībā ir 74 aktīvas lietas par mantas pārvaldību. 2016.gadā Bāriņtiesa ir saņēmusi 40 norēķinus no aizbildņiem par bērnam piederošu mantu un 34 norēķinus no aizgādņiem par aizgādībā esošās personas mantu.

Bāriņtiesa nav konstatējusi situācijas, kad aizbildnis vai aizgādnis būtu nelietderīgi izlietojis bērnam vai aizgādībā esošai personai piederošu mantu.

8. Nobeigums.

Bāriņtiesas darbs ir ļoti atbildīgs, jo ar pieņemtajiem lēmumiem būtiski tiek ietekmētas cilvēku dzīves. Katram Bāriņtiesas lēmumam vai rīcībai ir jābūt izvērtētai no vairākiem aspektiem- juridiskā, sociālā, pedagoģiskā un psiholoģiskā, lai Bāriņtiesa pieņemtu bērna un aizgādņībā esošās personas vislabākajām interesēm atbilstošu lēmumu.

2016.gadā Bāriņtiesā tika uzlabota darba efektivitāte- ņemot vērā lielo darba apjomu, Bāriņtiesā tika efektīvi sadalīti pienākumi, kā rezultātā Bāriņtiesa veica savu darbu labā kvalitātē un termiņā. Bāriņtiesas priekšsēdētāja ir izdevusi 47 pilnvaras un 15 rīkojumus par Bāriņtiesas locekļiem un darbiniekiem par dažādu uzdevumu izpildi.

2016.gadā Bāriņtiesā tika piesaistīts psihologs, kas pēc Bāriņtiesas pieprasījuma veica personu vai ģimenes izpēti un savu atzinumu iesniedza Bāriņtiesai.

Tāpat Bāriņtiesas locekļi un darbinieki apmeklēja vairākus seminārus savu zināšanu papildināšanai par bērnu tiesībām. Bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece Daina Reizenberga atjaunoja savas zināšanas bērnu tiesībās, Bāriņtiesas speciāliste Līga Bete apguva profesionālās kvalifikācijas pilnveides programmu bērnu tiesību aizsardzībā, Bāriņtiesas sekretāre- arhivāre Margarita Beitane apguva zināšanas par lietvedības prasībām un arhīva veidošanas prasībām Bāriņtiesā, Bāriņtiesas locekle Kristīne Līvmane papildināja savas zināšanas par apliecinājumiem un grozījumiem zemesgrāmatu nostiprinājuma lūgumos, Bāriņtiesas locekle Indra Podziņa papildināja savas zināšanas par bērna dalību kriminālprocesā.

Bāriņtiesa 2017.gadā plāno organizēt supervīziju Bāriņtiesas locekļiem un darbiniekiem, lai mazinātu emocionālās spriedzes līmeni Bāriņtiesas darbinieku ikdienas darbā un veicinātu Bāriņtiesas darba kapacitāti. Tā kā Bāriņtiesas nolikumā ir paredzēti 7 Bāriņtiesas locekļi, taču pašlaik ievēlēti ir 6, tad Bāriņtiesa plāno arī piesaistīt jaunu Bāriņtiesas locekli, lai vienmēr tiktu nodrošināts Bāriņtiesas locekļu kvorums, kas nepieciešams lēmuma pieņemšanā.

Tāpat 2017.gadā ir plānots īstenot Bāriņtiesas reorganizāciju, izveidojot to par Siguldas novada pašvaldības iestādi. Līdz ar Bāriņtiesas izveidošanu par atsevišķu iestādi plānots izstrādāt Bāriņtiesas ētikas kodeksu.

Ar cieņu,
Zane Krauze
Siguldas novada Bāriņtiesas priekšsēdētāja